

Az EDbU kiáltványa a Siketvakok Európai Napja 2023 alkalmából

Az európai siketvak közösség élénk hangjának megerősítése

Az Európai Siketvak Unió (EDbU) 2003-ban alakult nonprofit szervezetként. Most ünnepli fennállásának 20. évfordulóját.

Egy olyan európai szervezet ez, mely egyesíti a siketvakok nemzeti szervezeteit. Mint a siketvakok hiteles hangja, az EDbU elsődleges célja, hogy a kontinensen élő siketvak személyek képviselőjében a következő célokért dolgozzon: a siketvak személyek egyenlőségéért és társadalmi befogadásáért valamennyi európai országban.

Az EDbU október 22-én ünnepli a Siketvakok Európai Napját. Annak elismeréseként, hogy megalakulása óta az egyetlen európai szervezet, amely képviseli a siketvakok csoportját, a közösség valódi identitását és sajátosságait.

A fenti okokból mi, siketvakok a következőket követeljük:

1. Ragaszkodunk a láthatósághoz, vagy annak határozott növekedéséhez.

Ragaszkodunk a siketvakság, mint a két érzékszervi sérültség kombinációjából eredő egyedi fogyatékoság elismeréséhez.

Ez a hallás és a látás károsodásából ered, amely mélyreható problémákhoz vezet a következőkben:

- a globális érzékelés, a kommunikáció, az oktatáshoz és az információhoz való hozzáférés terén,
- súlyos mobilitási kihívások, valamint a környezetben való normális részvétel.

Ezt a siketvakok szükségleteiről szóló 1/2004. sz. írásbeli nyilatkozat is kimondta az Európai Parlament által elfogadott, a siketvakok szükségleteinek elismerését szorgalmazó nyilatkozatban.

2. Az EP sürgősségi állásfoglalása a hivatásos siketvak tolmácsokról/segítőkről és a kommunikációhoz és az információhoz való egyenlő hozzáférés a siketvakok számára.

Felszólítjuk az illetékes európai szerveket, hogy öntsék formába a siketvak személyek tolmácsairól szóló sürgősségi állásfoglalást, amely az "Egyedül keveset tehetünk, együtt sok mindenre képesek vagyunk" című konferencián született. Ezt 2018. június 5-én Brüsszelben, az Európai Parlamentben tartották.

Ragaszkodunk ahhoz, hogy az Európai Parlament mielőbb jóváhagyja és elfogadja ezt a határozatot.

3. A jelnyelvek elismerése: Követeljük a jelnyelvek elismerését, mint nemzeti nyelvet Európa-szerte.

Követeljük továbbá a siketvak személyeknek, mint e nyelvek használóinak elismerését.

4. Független életvitel: A mindennapi élethez elengedhetetlen személyi asszisztensek szükségességét hangsúlyozzuk.

Igény mutatkozik rájuk a mindennapos tevékenységek végzéséhez, mint a szabadidő eltöltéséhez, az utazáshoz és a mobilitáshoz. Érvényesítjük a hozzáféréshez való jogot a médiához a megfelelő technológiák és támogató szolgáltatások révén, hogy biztosítsuk az egyetemes hozzáférhetőséget másokkal egyenlő feltételek mellett.

5. Egyenlő szavazati jog: Elismerve a polgári szerepvállalás alapvető fontosságát.

A részvétel és a szavazati jog, mint a demokrácia sarokkövei, támogatjuk a következőket annak biztosításáért, hogy a siketvak egyének gyakorolhassák választójogukat, ahogyan azt korábban az 1/2004. sz. írásbeli nyilatkozat is jóváhagyta a siketvakok szavazati jogának gyakorlásáról.

A siketvak emberek szükségleteiről szóló, az Európai Parlament által elfogadott, 1/2004. nyilatkozatban foglaltak szerint követeljük, hogy képzett támogató szakember álljon rendelkezésre, és kísérelje a siketvak személyeket a választási folyamat során, biztosítva a következőket:

- segítséget nyújtson a tájékozott és önálló szavazás biztosításához, és lehetőséget nyújtson a siketvakok számára.

- Legyen lehetséges, hogy egy siketvak személy tagja legyen a választási bizottságnak.

Továbbá felszólítjuk a politikusokat és az intézményeket, hogy biztosítsanak hozzáférhető és érthető választási információkat, ezáltal elősegítve a siketvakok teljes körű és egyenlő részvételét a demokratikus folyamatban.

6. A döntéshozatalhoz való jog: Szeretnénk gyakorolni a döntéshozatalhoz való jogot szabadon, a lakosság többi részével azonos feltételek mellett. Ennek elérése érdekében a közhatalóságoknak biztosítaniuk kell azokat az intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik a hozzáférést egy stabil és szakképzett tolmácsszolgálathoz a siketvak személyek számára, megkönnyítve a társadalmi befogadást és az élet minden területén való hatékony részvételt.

7. A kommunikációs rendszerek előmozdítása: Kiállunk a siketvakok által használt különféle, sajátos kommunikációs rendszerek tanulmányozása és bevezetése mellett.

Biztosítani kell azok terjesztését és használatát a közösségben.

8. A szükséges humán erőforrásokat követeljük, beleértve a hivatásos siketvak tolmácsokat, kommunikációs közvetítőket és hozzáférést a technológiákhoz. Ösztönözzük az új eszközök használatát és kutatását,

amelyek forradalmasítják az információhoz való hozzáférést és az azonnali kommunikációt a siketvak emberek számára.

9. A piros-fehér bot elismerése: fogadják el a társadalmi szervezetek a piros-fehér botot, mint a siketvak közösség egyik identitási szimbólumát, a társadalomban való láthatóság növelése érdekében.

10. A siketvakok egyesületeinek támogatása: Támogatást kérünk a siketvakok egyesületeinek minden európai országban. Olyan szervezetekről van szó, amelyeket siketvak személyek vezetnek és az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód elérése érdekében jöttek létre. Céljuk továbbá a siketvakok jogainak hatékony gyakorlása az esélyegyenlőség jegyében.

Elősegítik a siketvakok jogainak a lakosság többi részével egyenlő alapon történő érvényesítését, ahogyan azt az Egyesült Nemzetek Szervezete is rögzíti a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló nemzetközi egyezményben.

11. A siketvak nők és lányok jogai: a siketvak nők és lányok a diszkrimináció és az erőszak többszörös formájával és kockázatával néznek szembe állapotuk sajátosságai miatt, az élet minden területén. Be kell vonni bennünket a következők tervezésébe:

Speciális intézkedésekre van szükség, melyek garantálják alapvető jogainkat, más nőkkel és lányokkal egyenlő alapon, függetlenül attól, hogy fogyatékossgal élnek-e vagy sem.

12. Az ifjúság szerepének erősítése: A siketvak fiatalok célja, hogy a lehető legteljesebb életet éljék, élvezhessék életük minden területén ugyanazokat a lehetőségeket, mint a többi európai fiatal.

13. Méltóságteljes öregedés a siketvak idősek számára: Minden siketvak idős ember számára alapvető fontosságú, hogy méltósággal öregedhessen. Követeljük a jogaik tiszteletben tartását, biztosítva, hogy az öregedés ne jelentse identitásuk elvesztését vagy kirekesztettségüket. Inkluzív, befogadó társadalomra szólítunk fel, amely támogatást, kommunikációt és szolgáltatásokat nyújt a boldog idős élethez.

A Siketvakok Európai Napján a közös utunk áll a középpontban.

Együtt olyan világot fogunk építeni, ahol a siketvak egyének boldogulhatnak, ahol a mi történeteinket megbecsülik, és ahol a hangunk reményt és elszántságot sugároz.

A siketvakok jogai:

Az Európai Parlament nyilatkozata a siketvakok jogairól

Az Európai Parlament tekintettel eljárási szabályzata 51. cikkére, tekintettel az EC-Szerződés 13. cikkére és az emberi méltóság elvére:

A. Mivel a siketvakság egy különálló fogyatékossg, amely a következők kombinációja: látás- és halláskárosodás kombinációja, amely az

információhoz, a kommunikációhoz és a mobilitáshoz való hozzáférés nehézségeit eredményezi.

B. Mivel az Európai Unióban mintegy 150 000 olyan ember él, aki siketvak,

C. Mivel néhányan közülük teljesen siketek és vakok, de a legtöbben képesek az egyik vagy mindkét érzékszervüket használni,

D. Mivel a siketvak emberek különálló fogyatékoságuk miatt különleges támogatásra szorulnak, amelyet speciális ismeretekkel rendelkező emberek nyújtanak,

1. felszólítja az Európai Unió intézményeit és a tagállamokat, hogy ismerjék el és valósítsák meg a siketvak emberek jogait;

2. kijelenti, hogy a siketvak embereknek ugyanazokkal a jogokkal kell rendelkezniük, mint minden uniós polgárnak; ezeket megfelelő jogszabályokkal kell érvényre juttatni minden tagállamban, és ezeknek tartalmazniuk kell a következőket:

- az Európai Unió demokratikus életében való részvételhez való jog;
- a munkához és a képzéshez való jog, megfelelő megvilágítással, kontrasztokkal és adaptációs lehetőségekkel;
- a személyközpontú egészségügyi és szociális ellátáshoz való jog;
- az egész életen át tartó tanuláshoz való jog;
- ahhoz való jog, hogy adott esetben egyéni támogatásban részesüljenek a következő személyektől:

kísérő tolmács, siketvak tolmács és/vagy közvetítő;

3. Utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt a nyilatkozatot és az aláírók listáját a Tanácsnak, a Bizottságnak és a tagállamok kormányainak.

VÉSZHELYZETI ÁLLÁSFOGLALÁS

A hivatásos siketvak tolmácsokról/segítőkről és az egyenlő esélyű hozzáférésről a kommunikációhoz és információhoz a siketvak személyek számára Európában tekintettel a következőkre:

-a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményre (CRPD) (2011. január 21.) és az annak végrehajtásáról szóló, 2016. július 7-i állásfoglalására.

-a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény kivitelezéséről, különös tekintettel a következőkre:

-az ENSZ CRPD- bizottságának zárómegfigyeléseire,

-az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára, az emberi jogok védelméről szóló egyezményre, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló egyezményre, a gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmányára és a polgári és politikai jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányra.

-az Európai Parlament és a Tanács 2005/36/EC irányelve a 7. cikk (1) bekezdésében foglaltakra, 2005. szeptember 7-én, a szakmai képesítések elismeréséről,

- az Európai Parlament 2016. november 23-i állásfoglalása a jelnyelvekről és a hivatásos jelnyelvi tolmácsokról (2016/2952 (RSP))

A. Mivel teljes jogú állampolgárként minden fogyatékossgal élő személy, beleértve a szerzett és veleszületett siketvakokat is, egyenlő jogokkal rendelkeznek az elidegeníthetetlen méltósághoz, egyenlő bánásmódhoz, független életvitelhez, autonómiához és teljes körű részvételhez a társadalomban;

B. Mivel az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 26. cikke kifejezetten tiltják a fogyatékossgon alapuló megkülönböztetést, és rendelkeznek a fogyatékossgal élő személyek egyenlő társadalmi részvételéről;

C. Mivel körülbelül 3 millió siketvak személy használ beszélt nyelvet, jelnyelvet, speciális jelnyelveket és egyéb, az EU-ban a siketvakok számára kifejlesztett kommunikációs rendszereket (Zöld könyv, "A siketvakok lehetőségeinek feltérképezése Európa-szerte" című dokumentum, EDbN, Barcelona, 2014. május);

D. Mivel a CRPD értelmében az ésszerű alkalmazkodás megtagadása diszkriminációnak minősül, a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelv értelmében, ésszerű alkalmazkodást kell biztosítani a fogyatékossgal élők számára, hogy garantálják az egyenlő bánásmód elvének betartását;

E. Mivel jelenleg nincs közvetlen kommunikációs hozzáférés a siketvakok számára az Európai Parlament képviselőihez és az Európai Parlament ügyintézőihez, az Európai Unió intézményeinek tisztviselőihez, és fordítva, a siketvak személyekhez sincs az EU intézményein belül;

F. Mivel a hivatásos siketvak tolmácsok egyenrangúak a jelnyelvi és a beszélt nyelvi tolmácsokkal a megbízások és a kiküldetési feladatok tekintetében.

Az Európai Parlament sürgeti az összes uniós tagállamot, az alábbiak megvalósításában:

I. Az elismeréshez való jog

1.1. Ismerjék el a siketvakságot, mint egyedi, kettős érzékszervi károsodást, amely az egyén tevékenységeit és a társadalomban való teljes körű részvételét olyan mértékben korlátozza, ami arra ösztönzi a társadalmat, hogy könnyítse meg a speciális szolgáltatásokhoz való hozzáférést minden olyan európai országban, ahol ilyen elismerés még nem létezik;

1.2. Tartsák tiszteletben a teljes körű részvételhez és az egyenlőséghez való jogunkat Európában, tiszteletben tartva a siketvak személyek

sokszínűségét, méltóságát, értékeit, emberi jogait, információkhoz, a kommunikációhoz, a mobilitáshoz és a siketvak személyek társadalmi interakcióihoz való hozzáférhetőségét;

1.3. Ösztönözzék a nemzeti jelnyelvek, speciális jelnyelvi változatok, és más, a siketvak emberek számára kialakított kommunikációs rendszerek elismerését;

1.4. Javasoljuk olyan inkluzív nemzeti népszámlálások alkalmazását, amelyek a hallás- és látássérülteket vizsgálják a siketvakság mértékének és jellemzőinek jobb megértése érdekében azokban az országokban, ahol a népszámlálásokat rutinszerűen végzik.

II. Képzett és hivatásos siketvak tolmácsokhoz/segítőkhöz való jog

2.1. Minden siketvak személy magas színvonalú siketvak tolmácshoz való jogának tiszteletben tartása.

- szakképzett és hivatásos siketvak tolmács/segítő a tagállamokban és az uniós intézményekben, valamint a formális képzésük és a szakmák hivatalos elismerése;

2.2. ismerjék el, hogy a siketvak tolmácsolás/segítés követelmény ahhoz, hogy a siketvak személyek teljes körű részvétele, egyenlősége, függetlensége és önrendelkezése megvalósuljon a társadalom minden területén. Ez pedig a szakmai képesítéseken alapul és megfelelő díjazást igénylő szakmai szolgáltatásnak minősül;

2.3. Szorgalmazza, hogy az intézmények hivatalosan is biztosítsanak a siketvak tolmácsoknak ugyanolyan státuszt, mint a jelnyelvi és a beszélt nyelvi tolmácsoknak a tolmácsolási szolgáltatások tekintetében.

2.4. Sürgessék az intézményeket, hogy hivatalosan is biztosítsanak elismert státuszt a segítőknél a következő szolgáltatások tekintetében, az általuk nyújtott szolgáltatások tekintetében;

2.5. tartsák tiszteletben minden siketvak személy jogát arra, hogy kulcsszerepet játsszon a szakemberek oktatására vonatkozó tanterv fejlesztésében, terjesztésében, alkalmazásában és értékelésében. Vonatkozik ez a tolmácsok/segítők képzésére. Szükséges, hogy ismerjék el a bizonyítványok fontosságát a szakemberek felhatalmazása alapján kiadott hivatásos siketvak tolmácsok/segítők esetén.

III. A hozzáférhetőséghez és az ésszerű alkalmazkodáshoz való jog

3.1. Ismerje el, hogy az ésszerű alkalmazkodás az egyénre vonatkozik, és kiegészíti az akadálymentesítési kötelezettséget;

3.2. Hangsúlyozzák, hogy a siketvak polgároknak ugyanahhoz az információhoz és kommunikációhoz kell hozzáférniük, mint társaiknak, a segítségnyújtás, siketvakok nyelvére történő tolmácsolás/feliratozás, beszédből szövegbe történő átültetés és/vagy alternatív kommunikációs formák révén, beleértve a szóbeli kommunikációt is.

3.3. Hangsúlyozzák, hogy a köz- és kormányzati szolgáltatások, beleértve azok online tartalmát is, ösztönözni kell arra, hogy siketvak tolmácsok/segítők közreműködésével is hozzáférhetővé tegyék őket.

Szövegek esetén legyen például nagybetűs és Braille-írás, valamint az online tartalmaknál változtatható betűméretű szövegek;

3.4. Ismételten hangsúlyozza elkötelezettségét amellet, hogy a politikai folyamatokat (választások, közügyek), konzultációk és egyéb események) a lehető legkönnyebben hozzáférhetővé tegye;

3.5. Ismerje el a hozzáférhetőséget biztosító minimumszabályok fontosságát;

3.6. Vegye tudomásul, hogy bár az egészségügyi ellátás biztosítása tagállami hatáskörbe tartozik, de a siketvak betegek szükségleteinek kielégítése érdekében szakmai segítséget kell nyújtaniuk, professzionális siketvak tolmácsok/segítők biztosításával és az egészségügyi személyzet siketvaksággal kapcsolatos tudatosságának növelésével;

3.7. Tiszteletben kell tartaniuk a pontos és precíz tolmácsolási/segítő szolgáltatások fontosságát, különösen a bíróságon és más, jogilag meghatározott keretek között;

3.8. Növeljék a siketvak személyek számára nyújtott támogatást és speciális rendelkezéseket a következőkben:

fegyveres konfliktusok, humanitárius vészhelyzetek és természeti katasztrófák esetén.

IV. Az oktatáshoz, képzéshez, foglalkoztatáshoz és önálló életvitelhez való jog

4.1. Megjegyzendő, hogy az ésszerű alkalmazkodási intézkedések magukban foglalják a következők biztosítását:

hivatásos siketvak tolmácsok/segítők bevonásával, az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében biztosítani kell az oktatáshoz, képzéshez és foglalkoztatáshoz való egyenlő hozzáférést;

4.2. Biztosítani kell az inkluzív oktatást, mely a lehető legjobban megfelel a siketvak gyermekek igényeinek, szükségleteinek és preferenciáinak;

4.3. Hangsúlyozzák, hogy a korai és késői intervenciós programok kulcsfontosságúak a siketvak gyermekek számára;

4.4. Biztosítsák minden siketvak személy jogát a tanterv fejlesztéséhez, kialakításához, alkalmazásához és értékeléséhez. Vonatkozik ez az inkluzív oktatásra és a késői intervencióra a siketvak gyermekekre/ifjúságra/idősebbekre összpontosítva.

4.5. Megjegyzi továbbá, hogy ezeknek a programoknak szerepmodelleket kell tartalmazniuk, akik maguk is siketvakok;

4.6. Hangsúlyozza, hogy a siketvak tanulóknak és szüleiknek lehetőséget kell biztosítani a nemzeti vagy regionális jelnyelv/jelnyelvi változatok, és más, a siketvak személyekre jellemző, az adott környezetben használatos kommunikációs rendszerek elsajátítására.

4.7. Hangsúlyozzák, hogy a jelnyelvet/ speciális jelnyelvi változatokat és más, a siketvak személyekre szabott kommunikációs rendszereket is be kell vonni az oktatási tantervekbe a tudatosság növelése és használatuk fokozása érdekében;

4.8. Hangsúlyozzák, hogy intézkedéseket kell hozni a siketvak közösségek nyelvi identitásának elismeréséért és megerősítéséért;

4.9. Hangsúlyozzák, hogy a képzett siketvak tolmácsok/segítők alapvető szerepet játszanak abban, hogy a siketvak gyermekek és fiatal felnőttek tanulmányaik során eredményeket érjenek el;

4.10. Ösztönözzék, hogy a képzett és szakképzett siketvakok kapják meg a foglalkoztatási lehetőségeket, támogatást és szakmai elkötelezettséget;

4.11. Ösztönözzék a siketvak személyeket arra, hogy önállóan vagy önálló életvitelt támogató környezetben éljenek, és ne intézeti elhelyezésben;

4.12. Tegyük lehetővé a speciális lakóhelyi körülményekre szoruló siketvak személyeknek, hogy megfelelő támogatásban és forrásokban részesüljenek.

V. A teljes körű részvételhez, az önképviselethez és az egyenlőséghez való jog Európában

5.1. Tartsák tiszteletben minden siketvak személy önképviselethez, a kormányzásban és a döntéshozatalban való részvételhez való jogát minden szinten, a megfelelően képzett siketvak tolmácsok támogatásával,

5.2. Ismerjék el, hogy az egészségügyhöz, az igazságszolgáltatáshoz, a közülethez és a politikai élethez való egyenlő hozzáférés a siketvakok számára csak a megfelelően képzett és professzionális siketvak tolmácsok/ segítők megléte mellett biztosítható;

5.3. Szorgalmazzák, hogy a siketvak személyek szabad mozgásának elve az EU-n belül garantálva legyen;

5.4. Tegyük meg a megfelelő és pontos intézkedéseket, hogy biztosítsák a siketvakok számára a részvételt a kulturális, kreatív, szabadidős és sporttevékenységekben és alkotói folyamatokban, melyek megfelelnek érdeklődésüknek és hajlandóságuknak. Tegyük ezt azáltal, hogy biztosítják a megfelelő számú képzett és hivatásos siketvak tolmácsot/segítőt;

5.5. Sürgesse az Eurostatot, hogy biztosítson a siketvak állampolgárokról szóló statisztikákat az uniós intézményeknek, hogy azok jobban meg tudják határozni, végre tudják hajtani és elemezni a fogyatékoságuk természetét és nyelvükkel kapcsolatos politikai intézkedéseiket.

(Angol nyelvről fordította: Taskovics Adél)